

Verslag van de Regiodag VVAO Noord op 11 oktober 2014

door Annet Laarman, afdeling Friesland en Ans van Berkel (dagvoorzitter), afdeling Groningen.

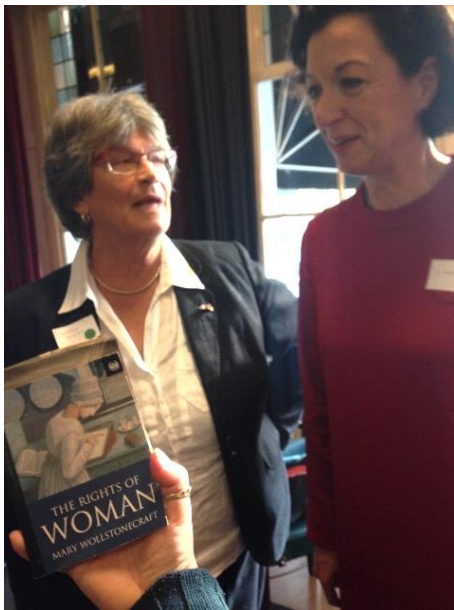

Foto links: de inleidster dr. Anneke Touwen en Hoofdbestuurslid Jeanne Martens

Foto rechts: de dag voorzitter Ans van Berkel en de facilitator Helena Imminga-Berends

Het Programma

De regiodag, de eerste sinds jaren, was een succes. Heel wat leden uit Assen, Groningen en Friesland waren naar het Heerenhuis, Spilsluizen 9 in Groningen gekomen. Ook waren drie leden van het hoofdbestuur aanwezig en enige belangstellenden, in totaal veertig deelnemers. Het was niet alleen een gezellig samenzijn, maar vooral ook zeer interessant en inspirerend.

De dag werd georganiseerd door het VVAO-bestuur Groningen i.s.m. de coördinatoren van de international circle van de afdelingen Groningen, Assen en Friesland. Het ging om de Development Goals van de Verenigde Naties en wat die voor vrouwen wereldwijd betekenen. De huidige Millennium Development Goals (MDG's) zullen in 2015 worden opgevolgd door de Sustainable Development Goals (SDG's). In de ochtend werd door Anneke Touwen besproken wat tot nu toe de resultaten zijn

en werden aanbevelingen gedaan voor de toekomst. Eileen Focke-Bakker liet zien hoe VN-doelstellingen naar doelstellingen van de VVAO vertaald worden. In de middag kregen de aanwezigen, onder leiding van Helena Imminga-Berends, de gelegenheid om hun eigen ideeën over de SDG's naar voren te brengen.

Tussen de zojuist genoemde onderdelen van het programma, was er ruimte voor het vertonen van de VVAO-documentaire "Binden en Boeien". Deze is gemaakt ter gelegenheid van het 95-jarig bestaan van de VVAO. In de documentaire wordt door een aantal VVAO-leden toegelicht wat lid zijn van een dergelijk vrouwen netwerk voor hen betekent. Riemke Riemersma, lid van het HB en contactpersoon voor de regio Noord, gaf een korte toelichting ter introductie van de documentaire.

Evaluatie van de MDG's

Hierna wordt verslag gedaan van de lezing door Dr. Anneke Touwen, antropoloog, gespecialiseerd in Gender en Organisatie, en voorzitter van de afdeling Groningen. Het onderwerp van haar lezing luidde: *Hebben de Millennium Development Goals (MDGs) van de Verenigde Naties resultaat gehad voor de positieverbetering van vrouwen wereldwijd en hoe nu verder?*

Anneke is elf jaar voorzitter van het Project Committee van de IFUW geweest. Naast het opzetten van een organisatie voor dit Committee heeft zij ook inhoudelijk invulling gegeven aan de vraag hoe projecten bij de aanvraag en voortgang beoordeeld moeten worden. Heel belangrijk was het organiseren van grote trainingsworkshops over projectontwikkeling. Dit leidde tot het Handbook for Projects: Development, Management and Fundraising. Elke zusterorganisatie binnen de IFUW kreeg het handboek mee om te laten gebruiken door leden die projecten voor vrouwen wilden starten. Op deze manier werden onze VVAO-zusterorganisaties in ontwikkelingslanden ondersteund bij hun activiteiten op het gebied van de positieverbetering van vrouwen.

Historisch overzicht

Anneke begon haar lezing met een overzicht van de geschiedenis van de vrouwenrechten binnen VN-verband. De Commission on the Status of Women (CSW) is in 1946 opgericht. In de jaren 70 ontstond wereldwijd interesse voor vrouwenrechten. In 1975 werd tijdens het Internationale Jaar van de Vrouw de UN World Conference in Mexico gehouden. De jaren 1975-1985 worden ook wel World Decade for Women genoemd. In 1979 werd de Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women (CEDAW) aangenomen, ook bekend als het VN-Vrouwenverdrag. Het CEDAW is het enige verdrag omtrent vrouwenrechten dat juridisch bindend is. Sinds 1999 kunnen ook individuen en vrouwengroepen een klacht indienen bij de CSW met een beroep op het CEDAW-verdrag. Elke regering die het verdrag heeft geratificeerd, moet om de vier jaar een rapport bij de VN inleveren. De VN beoordeelt dit rapport en kan de desbetreffende regering vragen op specifieke punten tekortkomingen op te lossen. Uiteindelijk zal het tot volledige naleving van het verdrag moeten leiden.

In 1985 vond in Nairobi de Wereldvrouwenconferentie van de VN plaats en voor het eerst werd er door de vrouwenbeweging een schaduwconferentie gehouden. Vrouwen uit de hele wereld waren erbij toen op de VN-conferentie de Forward Looking Strategies werden aangenomen. In dit document worden beleidsaanbevelingen gedaan om de positieverbetering van vrouwen wereldwijd te bevorderen.

Het jaar 1993 is belangrijk omdat in Wenen vrouwenrechten tot mensenrechten werden bekrachtigd. Sindsdien is geweld tegen vrouwen, bijvoorbeeld in oorlogssituaties, ook strafbaar als overtreding van de rechten van de mens. In 1999 heeft de VN dit bekrachtigd in het Optional Protocol bij het CEDAW-verdrag. Tijdens de VN-conferentie in Peking in 1995 werden actiegerichte aanbevelingen geformuleerd in het document Beijing Platform for Action (BPfA) die om de vijf jaar binnen CSW-verband worden geëvalueerd.

In 2005 is geen vrouwenconferentie meer gehouden omdat er door het Vaticaan en islamitische landen getornd dreigde te worden aan het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen t.a.v. hun eigen lichaam, bijvoorbeeld aan het recht op abortus. Vrouwenorganisaties hebben hard gelobbyd om geen conferentie meer te houden, zodat verkregen rechten niet zouden kunnen verdwijnen.

Overzicht resultaten MDG's

Vervolgens presenteerde Anneke alle acht MDG's en gaf zij aan wat er bereikt is met betrekking tot de positie van vrouwen en meisjes. Er zijn zeker positieve resultaten geboekt, maar er zijn ook kanttekeningen te maken.

Goal 1. "Eradicate extreme poverty and hunger.

Armoede is in 2010 voor de helft teruggedrongen, maar statistieken houden geen rekening met verborgen werkloosheid. De informele sector waarin vrouwen werken wordt niet in statistieken meegerekend. Laat staan de huishoudelijke arbeid die vrouwen onbetaald verrichten. Vrouwen werken meer dan het lijkt! Wat ook in dit verband belangrijk is, is de informatievoorziening in dorpen. Deze moet voor de lokale bevolking in begrijpelijke taal worden aangepast. Zodat vrouwen van hun rechten bewust worden. In Kenya bijvoorbeeld werd wetgeving voor vrouwenrecht afgekondigd maar dit nieuws bereikte de basis niet. Vrouwenorganisaties kunnen een schakel vormen door naar dorpen te gaan en in eenvoudig taalgebruik vrouwen op hun rechten te wijzen. Economische groei alleen is niet voldoende voor de positieverbetering van vrouwen. Als vrouwen geen beschikking hebben over het geld dat ze zelf hebben verdiend, maar dat moeten afgeven aan hun echtgenoten die beslissen over hoe het geld wordt besteed, dan ben je geen stap verder.

Goal 2. "Achieve universal primary education."

Weliswaar gaan wereldwijd veel meer kinderen naar het basisonderwijs, maar de uitval van meisjes is groot. Er is een gebrek aan water en wc's in scholen. De wegen zijn onveilig evenals het openbaar vervoer. Meisjes worden jong uitgehuwelijkt en als ouders wegvallen in geval van HIV is het de gewoonte dat de oudste dochter de zorg op zich neemt waardoor zij niet meer naar school gaat.

Goal 3. "Promote gender equality and empower women.

De MDG's zijn te sterk op de economie gefocust. Er moet meer aandacht voor geweld tegen vrouwen komen. Hoewel er vooruitgang te zien is, is de ongelijke deelname en vertegenwoordiging van vrouwen in parlementen en regeringen een probleem.

Goal 4. "Reduce child mortality.

Er is vooruitgang in het reduceren van kindersterfte geboekt. Maar op het platteland is de sterfte hoog. Dat komt behalve door een gebrek aan middelen, ook doordat de vrouwen laag zijn opgeleid, waardoor ze gebrek aan kennis over geboorteplanning hebben.

Goal 5. "Improve maternal health.

Het sterftecijfer bij vrouwen tijdens bevallingen is met 47% afgenomen, ook is er wereldwijd meer aandacht voor gezinsplanning. Toch hebben 140 miljoen vrouwen nog steeds geen toegang tot geboortebepalende

maatregelen. Daarom moeten ook de seksuele en gezondheidsrechten van vrouwen opgenomen worden in programma's voor reproductive health.

Goal 6. "Combat HIV, AIDS, malaria and other diseases."

Het behandelpercentage is met 20% verhoogd. Maar vooral jonge vrouwen die afkomstig zijn uit arme gezinnen zijn zeer kwetsbaar. De seksuele moraal is in ontwikkelingslanden anders dan bij ons. Praten over seks is taboe. Genderongelijkheid en geweld tegen vrouwen ondermijnen het beperken van de verspreiding van HIV.

Goal 7. "Ensure environmental sustainability."

Reeds in 2010 werd het doel behaald om het aantal mensen zonder toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen met 50 % te verminderen. Toch missen 768 miljoen mensen nog steeds deze basisvoorziening, vooral op het platteland. Dit betekent een zware last voor vrouwen en meisjes die degenen zijn die water moeten halen. Vrouwen zijn voor hun rol in het huishouden afhankelijk van een gezonde leefomgeving: schoon water, voldoende goede landbouwgrond, enz. Het is dus heel belangrijk hen te helpen een duurzame omgeving te scheppen. Dat kan bijvoorbeeld door het plaatsen van toiletblokken of door bewustmaking over waterbeheer.

Goal 8. "Establish a global partnership for development."

Mobiele telefonie en internet zijn toegankelijk voor zeer grote delen van de wereldbevolking, maar er blijven hierin aanzienlijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Technische scholing van meisjes om met computers te leren werken blijft een belangrijk punt van aandacht. Door toegang tot internet kunnen vrouwen en meisjes geïnformeerd raken over voor hen belangrijke kwesties betreffende vrouwenrechten.

Wat betekenen deze doelen voor de VVAO?

Voor de VVAO, als lid van de IFUW, zijn met name de doelstellingen 1, 2, 3, 7 en 8 van belang. Hoe realiseer je als organisatie deze doelstellingen? Anneke gaf een vierledig antwoord op deze vraag.

Als eerste wees zij op het belang van het vertalen van een doelstelling in een concreet project. Tijdens de presentatie werden daarvan tal van voorbeelden gegeven, gerealiseerd door onze zusterorganisaties binnen de IFUW, geïllustreerd met foto's.

Nu kan natuurlijk niet iedereen persoonlijk betrokken zijn bij concrete projecten, maar de tweede mogelijkheid ligt wel in ieders bereik. Dat is het doneren van geld aan fondsen die dergelijke projecten ondersteunen, zoals het Virginia Gildersleeve International Fund (VGIF, zie www.vgif.org) en het Marie Anne Tellegen Fonds. Wat het VGIF betreft is het overigens uitermate belangrijk om individuele giften te ontvangen, omdat daardoor de positie als 'public charity foundation' behouden kan worden¹⁾.

Ten derde, voor het bereiken van de doelstellingen sta je sterker als je samenwerkt met andere vrouwenorganisaties, zoals Soroptimisten, Business and Professional Women, Zonta en de International Council of Women.

¹⁾ De VGIF heeft de status van 'public charity foundation'. Om deze status in de toekomst te behouden, moet een bepaald percentage van de inkomsten afkomstig zijn van individuele donaties. Wordt dit percentage niet gehaald, dan verandert de status van de VGIF in die van 'private foundation'. Volgens de in de VS geldende regels is het als private foundation veel ingewikkelder om aan internationale organisaties donaties te doen. In dat geval zou het werk van de VGIF dus zeer belemmerd worden.

Tenslotte is het van belang te lobbyen bij de betrokken organisaties van de VN, door statements te maken en deze in te brengen bij de CSW. Langs welke lijnen dat in zijn werk gaat werd later duidelijk in de bijdrage van Eileen Focke-Bakker.

Conclusie

In haar conclusie stelde Anneke vast dat in de MDG's niet voldoende rekening was gehouden met gender. Dat dat ook in de evaluatie van deze doelen niet voldoende het geval is, bleek al uit enige statistieken die zij in haar lezing noemde. In de nieuwe doelen, de SDG's, moet gender beter zichtbaar worden. En dat niet alleen in de doelstellingen 4: Ensure inclusive and equitable quality education and promote life-long learning opportunities for all en 5: Achieve Gender Equality and empower all women and girls, maar in alle doelen moet gender apart worden benoemd. Met name op het gebied van armoedebestrijding, voedselzekerheid, watermanagement, energie, gezondheid, werkgelegenheid en economische groei. Vrouwen en meisjes moeten in de SDG's expliciet worden genoemd om verborgen genderongelijkheid op te heffen.

VN, IFUW en VVAO

Na de lezing van Anneke Touwen gaf Eileen Focke, lid van het hoofdbestuur (Coordinator International Relations (CIR) in sneltreinvaart inzicht in hoe de VN georganiseerd is. Voor ons is de Economic and Social Council (ECOSOC) belangrijk, daar deze organisatie de CSW onder haar hoede heeft en de SDG's coördineert. IFUW heeft sinds 1947 een speciale consultatieve status bij ECOSOC. Dat is de ingang voor de VVAO! Alvorens aan de hand van doelstelling 4 te laten zien hoe de VN-doelstellingen naar afdelingsdoelstellingen vertaald kunnen worden en hoe vervolgens terugkoppeling plaatsvindt, gaf Eileen kort de inhoud weer van doelstellingen 4 en 5, de twee voor de VVAO belangrijkste SDG's.

In doelstelling 4 gaat het om onderwijs. Er is sprake van een veilige leeromgeving en studiebeurzen voor hoger onderwijs voor ontwikkelingslanden. Tegen 2030 zouden alle meisjes verzekerd moeten zijn van "complete free, equitable and quality primary and secondary education." En alle meisjes zouden toegang moeten hebben tot "quality early childhood development, care and pre-primary education. Doelstelling 5 betreft het bereiken van gendergelijkheid en het versterken van de positie van alle vrouwen en meisjes. Twee subdoelstellingen zijn voor ons van belang. Enerzijds "eliminate all forms of violence against all women and girls in public and private spheres, including trafficking and sexual and other types of exploitation." En anderzijds "ensure universal access to sexual and reproductive health and reproductive rights as agreed in accordance with the Programme of Action of the ICPD and the Beijing Platform for Action (BPfA) and the outcome documents of their review conferences."

Na deze inleiding liet Eileen zien hoe VN-doelstelling 4 concreet vertaald wordt naar een VVAO-afdelingsdoelstelling en hoe vervolgens weer wordt teruggekoppeld naar de VN.

Uitgaande van SDG 4 (zie kader) kunnen de volgende fasen onderscheiden worden in het vertaal- en terugkoppelingsproces.

- IFUW Resolutie 7: Right to safe access to education for all girls and women.
- VVAO-beleidsinitiatief 3: internationale betrokkenheid.
- VVAO, bouwstenen 1 en 2: het optimaal benutten van de kwaliteiten van vrouwen in de internationale context en de internationale en Europese arena (leren) kennen.
- VVAO landelijk, Internationaal Actieplan 2014-2015, aansluitend bij resolutie 7 van de IFUW.

- VVAO-afdeling, voorbeelden van mogelijke activiteiten betreffen buitenlandse vrouwen in gemeenten, taallessen, mentoren.
- Terugkoppeling van de afdelingen over bereikte resultaten in het jaarverslag gerelateerd aan de afdelings- en VVAO-doelstelling.
- Terugkoppeling van VVAO naar IFUW m.b.t. resolutie 7; IFUW review.
- IFUW koppelt via haar consultatieve status bij de VN (ECOSOC) resultaten terug.

Interactieve bespreking van wensen voor de toekomst

Het middagprogramma werd geleid door Helena Imminga-Berends, milieu-econoom die vaak aanwezig was bij VN-onderhandelingen rond natuurbehoud en lid van de afdeling Assen. Zij liet ons in groepen nadenken over onze “Wensen voor de toekomst van vrouwen wereldwijd.” Dat leverde geanimeerde gesprekken op, waaruit bleek dat vele aanwezigen de SDG’s betreffende educatie, gelijke rechten en empowerment belangrijk vonden. Eileen beloofde dit resultaat ‘van de basis’ mee te nemen naar een hoger bestuurlijk niveau (VVAO landelijk, Nederlandse Vrouwenraad en IFUW).

Foto: de organisatoren en leden van het hoofdbestuur: van links boven af: Olga Meyling, Riemke Riemersma, Eileen Focke, Jeanne Martens, Deborah Meijer-Li, Anneke Touwen, Ans van Berkel, Helena Imminga-Berends

